16 XII 1957

Coordinatie (3)

KONINKRIJK BELGIE. ROYAUME DE BELGIQUE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE. AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, door de Minister van Openbaar Onderwijs verzocht hem van advies te dienen :

1° de 1e augustus 1958 over een ontwerp van koninklijk besluit "tot regeling van de inrichting en de werking van de jury belast met het onderzoek van de getuigschriften van middelbare en daarmede gelijkgestelde studiën en met het afnemen van de proeven voorbereidende tot de academische graden en tot de examens van kandidaat in de handelswetenschappen" ;

2° de 24e september 1958 over een ontwerp van koninklijk besluit "tot bepaling van de toelatingsvoorwaarden tot de examens van kandidaat in de handelswetenschappen",

heeft de 10e oktober 1958 het volgend advies gegeven :

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de l'Instruction publique, d'une demande d'avis :

1° le 1er août 1958 sur un projet d'arrêté royal "réglant l'organisation et le fonctionnement du jury chargé d'examiner les certificats d'études moyennes et assimilées et de procéder aux épreuves préparatoires aux grades académiques et aux examens de candidat en sciences commerciales";

2° le 24 septembre 1958 sur un projet d'arrêté royal "fixant les conditions d'admission aux examens de candidat en sciences commerciales",

a donné le 10 octobre 1958 l'avis suivant :

Ingevolge de goedkeuring van de wet van 12 maart 1958 tot aanvulling van de op 31 december 1949 gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, is de Regering ertoe gekomen de voorschriften te herzien betreffende de inrichting van de "homologatiecommissie" en van de aanvaardingscommissie.

Om de ontwerpen beter te kunnen situeren, wordt hier in het kort de huidige stand van de wetten en verordeningen beschreven en nagegaan welke de draagwijdte is van de wet van 12 maart 1958.

De toelating tot de academische graden is geregeld door de artikelen 5 tot 14 van de gecoördineerde wetten op de academische graden. Die artikelen bepalen tot welke wettelijke universitaire examens onderscheidenlijk worden toegelaten de houders van getuigschriften van Grieks-Latijnse, Latijnse en modern-wetenschappelijke middelbare studiën, en aan welke eisen in zake de studie der landstalen die getuigschriften moeten beantwoorden (artikel 5). De wet schrijft eveneens voor dat die getuigschriften door een jury worden onderzocht en bepaalt het programma van het voorbereidend examen dat de kandidaten moeten afleggen bij ontstentenis van een door de jury erkend getuigschrift (artikelen 7 tot 12). De artikelen 13 en 14 betreffen de vrijstelling van ondervraging over bepaalde vakken van de voorbereidende examens, het examen over de tweede taal en de gelijkwaardigheid van getuigschriften of diploma's.

.../...

Ter uitvoering van deze wetsbepalingen heeft de Koning het reglement van de homologatiecommissie vastgesteld. Het thans geldende reglement dagtekent van 14 juli 1948.

De toelating tot de studiën van kandidaat in de handelswetenschappen, onverschillig of die titel wordt toegekend door de Rijksuniversiteiten, waar hij als een wetenschappelijke graad wordt aangemerkt, of door de handelshogescholen, is niet bij de wet geregeld. Sedert 1937 geldt in dit opzicht een regeling die steunt én op de wet van 11 september 1933 betreffende de bescherming der titels van hoger onderwijs, én op de wetsbepalingen betreffende de inrichting van de technische studiën en de toekenning van de wetenschappelijke graden in de Rijksuniversiteiten, welke bepalingen aan de uitvoerende macht een nieuwe bevoegdheid verlenen.

Bij koninklijk besluit van 24 september 1937 is bepaald onder welke voorwaarden toelating wordt verleend tot de kandidatuur in de handelswetenschappen en is een aanvaardingscommissie gelast, enerzijds de getuigschriften van de handelsafdeling der humaniora te onderzoeken (thans economische afdeling geheten) en een maturiteitsexamen af te nemen, en anderzijds het voorbereidend examen tot de kandidatuur in de handelwetenschappen af te nemen.

Ingevolge de afschaffing van het maturiteitsexamen bij besluit van 30 augustus 1946, vertoont het erkenningsstelsel veel gelijkenis met het homologatiestelsel,

.../...

en het laatste desbetreffende besluit, namelijk dat van 5 mei 1953, heeft die gelijkenis nog versterkt.

De wet van 12 maart 1958 heeft de geleidelijke eenmaking voltooid en heeft de "homologatiecommissie" bevoegd verklaard tot het onderzoeken van de getuigschriften van middelbare studiën, onverschillig of deze in de economische afdeling dan wel in andere afdelingen zijn gedaan, en tot het afnemen van de examens voorbereidend tot de examens voor het verkrijgen zo van de wettelijke academische graden als van de wetenschappelijke graad van kandidaat in de handelswetenschappen (1).

Artikel 7, vierde en vijfde lid, van de gecoördineerde wetten op de academische graden bepaalt immers :

"Deze jury onderzoekt eveneens, onder de bij navolgend artikel 8 gestelde voorwaarden, de getuigschriften van moderne humaniora (economische afdeling).

Zij neemt ook de voorbereidende proef tot de kandidatuur in de handelswetenschappen af".

Zo heeft de wetgever dus, door een bepaling ingevoegd in de wet op het toekennen van de wettelijke academische graden, de toelating tot studiën voor het verkrijgen van wetenschappelijke graden gedeeltelijk geregeld. Het is evenwel duidelijk dat niet alle

.../...

- -

(1) Zie Parl.Doc. Senaat, zitting 1957-1958, nrs 14 en 101.

bepalingen van de gecoördineerde wetten betreffende het verkrijgen van de academische graden tevens gelden voor de toelating tot de graad van kandidaat in de handelswetenschappen, en dat de uitvoerende macht op dit gebied een ruimere bevoegdheid heeft. Zo kan de Regering bijvoorbeeld het programma van het voorbereidend examen tot de kandidatuur in de handelswetenschappen naar goeddunken vaststellen, terwijl zij, wat het voorbereidend examen tot de academische graden betreft, door de wet gebonden is.

\+

\+ +

Nadat de wet van 12 maart 1958 aldus in haar historisch verband is geplaatst, dient te worden nagegaan hoe de aan de Raad van State voor advies voorgelegde ontwerpen zijn opgevat.

In het eerste ontwerp (L.6320), regelt de Regering de inrichting en de werking van de jury, bedoeld in artikel 7 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en op het programma van de universitaire examens. Enerzijds moet deze jury de getuigschriften van middelbare studiën onderzoeken, onverschillig of zij in de economische dan wel in andere afdelingen van het middelbaar onderwijs gedaan zijn, anderzijds moet zij de voorbereidende examens tot de academische graden afnemen. Wat de voorbereidende examens tot de kandidatuur in de handelswetenschappen betreft, gaat het ontwerp gedeeltelijk uit van de regeling vastgesteld in een andere tekst die later aan de Raad van State is voorgelegd (L.6378, artikelen 4 tot 6).

Uit de toelichting van de gemachtigde ambtenaar blijkt echter, dat de regelen van het ontwerp L.6320, op twee uitzonderingen na (artikelen 12 en 42), toepassing zullen vinden op de voorbereidende examens tot de kandidatuur in de handelswetenschappen.

De Raad heeft het derhalve raadzaam geacht, in plaats van verwijzingen te gebruiken, de voorbereidende examens in een enkel besluit te regelen en de artikelen 4 tot 6 van het ontwerp L.6378 in het ontwerp L.6320 op te nemen, te meer daar die regelen een zelfde wetsbepaling als rechtsgrond hebben.

Op die wijze zou het ontwerp L.6378, benevens de overgangsbepalingen, nog alleen artikelen tot regeling van de toelating tot de studiën van kandidaat in de handelswetenschappen bevatten en de reglementaire tegenhanger zijn van artikel 5 van de gecoördineerde wetten op de academische graden, welk artikel zij grotendeels als voorbeeld nemen. De rechtsgrond van dit besluit is trouwens, zoals hiervoren reeds gezegd, in andere bepalingen dan de gecoördineerde wetten op de academische graden te vinden.

\+

\+ +

Benevens deze wijziging in de structuur van de ontwerpen, heeft de Raad van State aan de artikelen van het ontwerp L.6320 een logischer indeling gegeven.

.../...

Met instemming van de gemachtigde ambtenaar, werd ook de inhoud van het ontwerp op sommige punten gewijzigd, voornamelijk wat betreft de benaming van juryleden die in het ontwerp "plaatsvervangende leden" heten, terwijl zij in feite niet als plaatsvervangers maar als werkende leden optreden. Volgens de gemachtigde ambtenaar zijn zij hulpkrachten waarop de jury tijdelijk een beroep doet om haar taak te verlichten. Gezien de opdracht van deze leden, bleek de benaming "adjunct-leden" beter de bedoeling van de Regering weer te geven. Verscheidene artikelen van het ontwerp moesten worden aangepast.

\+

\+ +

De artikelen 18, tweede lid, en 37 van het ontwerp (L.6320) zijn niet meer opgenomen in de door de Raad van State voorgestelde tekst.

Artikel 18, tweede lid, van het ontwerp, dat moest voorkomen in artikel 7, tweede lid, van de voorgestelde tekst, luidt :

"Voor de derde, de tweede, de rhetorica- of eerste klasse, en de daarmede gelijkgestelde klassen, worden zij uitsluitend uitgereikt door de hoofden van de middelbaar-onderwijsinrichtingen of van de lagere normaalscholen, en door henzelf persoonlijk ondertekend".

.../...

Volgens de gemachtigde ambtenaar moet deze tekst zo worden verstaan, dat de getuigschriften van private studiën door de jury niet worden erkend voor de derde, de tweede, de rhetorica of eerste klasse. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 10 april 1890 blijkt dat, naar de wil van de wetgever, de jury moet nagaan of de leerlingen die zich voor universitaire examens aanmelden de bij de wet voorgeschreven middelbare studiën hebben gedaan, onverschillig of deze onder de leiding van een privaat leraar dan wel in een onderwijsinrichting zijn gedaan (Parlementaire Handelingen, Kamer, 20 december 1889, blz. 290). Moet aan artikel 18, tweede lid, deze betekenis worden gegeven, dan is die bepaling onwettig.

Artikel 37 van het ontwerp zegt :

"De examinandus die geslaagd is in de proef, - bedoeld bij artikel 12 van de gecoördineerde wetten - en die het Latijn voor tweede taal heeft gekozen, mag toegelaten worden tot de examens van kandidaat-burgerlijk ingenieur, kandidaat-landbouwkundig ingenieur, kandidaat in de wetenschappen, alle groepen, en kandidaat in de natuur- en geneeskundige wetenschappen".

De artikelen 10 en 12 van de gecoördineerde wetten op de academische graden bepalen tot welke universitaire studiën de in de onderscheiden voorbereidende examens geslaagde kandidaten kunnen worden toegelaten. Door de studenten die voor het in artikel 12 van de gecoördineerde wetten bedoelde voorbereidend examen zijn geslaagd, en die het Latijn als tweede taal hebben

.../...

gekozen, toe te laten tot andere universitaire studiën dan die waarvoor zij zich krachtens de artikelen 10,vierde en vijfde lid, en 12 van die wetten kunnen aanmelden,vult artikel 37 van het ontwerp de wet aan. Zonder uitdrukkelijke machtiging kan deze stof, welke de wetgever voor zichzelf heeft voorbehouden, niet bij koninklijk besluit worden geregeld.

\+

\+ +

De Raad van State stelt de hierna volgende tekst voor, waarvan sommige bepalingen bondig worden gecommentarieerd.

\+

\+ +

KONINKLIJK BESLUIT TOT REGELING VAN DE INRICHTING EN DE WERKING VAN DE JURY BEDOELD IN ARTIKEL 7 VAN DE WETTEN OP HET TOEKENNEN VAN DE ACADEMISCHE GRADEN EN HET PROGRAMMA VAN DE UNIVERSITAIRE EXAMENS, GECOORDINEERD OP 31 DECEMBER 1949.

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomenden, HEIL.

Gelet op de wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, gecoördineerd op 31 december 1949, inzonderheid op de

.../...

artikelen 5 tot 13, gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 17 december 1952, 28 april 1953 en 12 maart 1958 ;

Gelet op het advies van de Raad van State ;

Op de voordracht van Onze Minister van Openbaar Onderwijs,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

EERSTE HOOFDSTUK.- DE JURY.

Artikel 1.- (artikelen 1, 2, eerste lid, en 5, eerste lid, van het ontwerp).

De jury bedoeld in artikel 7 van de wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, gecoördineerd op 31 december 1949, wordt ieder jaar door Ons aangesteld.

Zij bestaat uit een voorzitter, twaalf leden en vierentwintig adjunct-leden.

Twee plaatsvervangende voorzitters worden door Ons benoemd. Onder de leden worden door Ons een secretaris en twee adjunct-secretarissen aangeduid.

.../...

Artikel 2.- (artikel 2, leden 2 tot 4, van het ontwerp)

Bij afwezigheid of verhindering van de voorzitter wordt een van de plaatsvervangende voorzitters verzocht het voorzitterschap waar te nemen.

Op verzoek van de voorzitter nemen de adjunct-leden deel aan de werkzaamheden van de jury. De voorzitter wijst de adjunct-secretaris aan die de secretaris moet vervangen ingeval deze afwezig of verhinderd is.

\+

\+ +

Overeenkomstig de traditie van de jury's wijst de voorzitter, en niet de secretaris, een van de twee adjunct-secretarissen aan om de secretaris te vervangen.

\+

\+ +

Artikel 3.- (artikel 3 van het ontwerp)

De jury wordt zo samengesteld, dat de examinandi het voorbereidend examen in het Nederlands of in het Frans kunnen afleggen.

.../...

Artikel 4.-(artikel 4 van het ontwerp)

De voorzitters, de leden en de adjunct-leden van de jury mogen niet, op straffe van nietigheid, het voorbereidend examen afnemen van een bloed- of aanverwant tot en met de vierde graad of van een leerling aan wie zij, onder enigerlei vorm, onderwijs hebben gegeven, of hun getuigschriften onderzoeken.

\+

\+ +

Volgens de uitleg door de secretaris van de jury verstrekt, vindt de regel van artikel 4 van het Regeringsontwerp zowel toepassing op het onderzoek van de getuigschriften als op het voorbereidend examen. De Raad acht het nuttig dit duidelijk te zeggen.

\+

\+ +

Artikel 5.- (artikelen 5, tweede lid, en 6, eerste lid, van het ontwerp)

De Minister roept de jury op voor de eerste zittijd, die in overleg met de voorzitter wordt vastgesteld. De voorzitter stelt de orde van de werkzaamheden vast.

Artikel 6.- (artikel 6, tweede lid, van het ontwerp)

De jury houdt twee zittijden voor de voorbereidende examens.

.../...

HOOFDSTUK II.- STUDIEGETUIGSCHRIFTEN AAN DE JURY VOORGELEGD.

Afdeling 1.- Vorm en neerlegging van de getuigschriften.

Artikel 7.- (artikel 18, eerste lid, van het ontwerp)

De getuigschriften worden gesteld op gedrukte formulieren die het Ministerie van Openbaar Onderwijs verstrekt.

Artikel 8.- (artikel 19 van het ontwerp)

Heeft een leerling al zijn studiën niet in dezelfde inrichting gedaan, dan wordt het voornaamste getuigschrift uitgereikt door het hoofd van de inrichting waar hij zijn middelbare of daarmede gelijkgestelde studiën heeft beëindigd.

Voor de andere studiejaren worden aanvullende getuigschriften uitgereikt.

Het voornaamste getuigschrift vermeldt de aanvullende getuigschriften betreffende de andere studiejaren en, eventueel, het getuigschrift uitgereikt door de jury bedoeld in artikel 13bis van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens.

+

\+ +

.../...

Het derde lid van artikel 19 van het ontwerp is omgewerkt om beter aan de bedoeling van de Regering te beantwoorden.

\+

\+ \+

Artikel 9.- (artikel 20, eerste en tweede lid, van het ontwerp)

Bij de ingediende getuigschriften wordt het door de houders gevolgde leerplan gevoegd.

Het leerplan moet de volgende aanduidingen bevatten :

1° de dagelijkse lesrooster der leergangen ;

2° de korte inhoud van de leerstof van elke verplichte leergang, of een door het hoofd van de inrichting ondertekende verklaring waarbij het gevolgde leerplan precies wordt omschreven ;

3° de naam en de titels van de leraren die in elke klasse met het onderwijs van die leerstof belast zijn.

Artikel 10.- (artikelen 21 en 22 van het ontwerp)

De getuigschriften en de bijgaande documenten worden door de hoofden van de inrichtingen tussen 1 en 10 juli overhandigd aan de daartoe in elk provincie-bestuur aangestelde gemachtigde van de Minister van Openbaar Onderwijs.

.../...

Terzelfdertijd wordt een lijst van de neergelegde stukken in tweevoud ingediend, opgemaakt volgens de voorschriften van de Minister van Openbaar Onderwijs en op het door hem verstrekte formulier.

De provinciegouverneurs zenden, uiterlijk op 15 juli, aan de voorzitter van de jury de getuigschriften, de bijgaande documenten, alsmede een exemplaar van de lijsten der neergelegde stukken. Het andere exemplaar van de lijsten wordt bewaard in het archief van het provinciebestuur.

Artikel 11.- (artikel 23 van het ontwerp)

Voor het neerleggen van een getuigschrift door het hoofd van een inrichting buiten de in artikel 10 voorgeschreven termijn, en voor het neerleggen van het getuigschrift door de houder, zo binnen als buiten de termijn, moet machtiging worden verleend door de Minister van Openbaar Onderwijs, die zijn bevoegdheid in dezen aan de voorzitter van de jury kan overdragen.

\+

\+ +

De gemachtigde ambtenaar heeft toegegeven, dat het stelsel van de Regering, dat twee personen bevoegd verklaart om de hiervoren bedoelde machtigingen te verlenen, tot moeilijkheden zou leiden.

\+

\+ +

.../...

Artikel 12.- (artikel 24, eerste, vierde en vijfde lid, van het ontwerp)

De getuigschriften in Belgisch-Congo, in Ruanda-Urundi of in het buitenland uitgereikt, mogen aan de jury worden voorgelegd.

De in het buitenland uitgereikte getuigschriften moeten worden gelegaliseerd door de Belgische diplomatieke of consulaire agent die plaatselijk bevoegd is.

De homologatie van die getuigschriften wordt op een speciaal formulier bevestigd.

+
+ +

Men zou er echter goed aan doen de weerslag te onderzoeken die een ontwerp van decreet, dat thans in de Koloniale Raad wordt besproken, op dit artikel kan hebben. Volgens dit ontwerp moeten de in Belgisch-Congo uitgereikte getuigschriften worden onderzocht door een jury die bij ordonnantie van de Gouverneur-generaal is aangesteld (artikel 6).

+
+ +

.../...

Afdeling 2.- Onderzoek van de getuigschriften.

Artikel 13.- (artikelen 25 en 20, derde lid, van het ontwerp)

De jury kan onder alle omstandigheden van de houder van een getuigschrift of van het hoofd van de inrichting die de titel heeft uitgereikt, alle inlichtingen en bewijzen eisen, die zij nodig acht.

Zij kan onder meer eisen dat de werken van een of meer leerlingen worden voorgelegd. Zij bepaalt de termijn waarbinnen die inlichtingen en bewijzen moeten worden verstrekt.

+
+ +

Het verdient aanbeveling zich te houden aan de wet, volgens welke de jury, en niet de voorzitter, de termijn bepaalt waarbinnen de nodige bewijzen moeten worden bezorgd.

+
+ +

Artikel 14.- (artikel 26 van het ontwerp)

Over elk getuigschrift wordt door de jury afzonderlijk gestemd.

Die stemming is slechts dan geldig, wanneer aanwezig zijn de voorzitter en ten minste de helft van de leden, waaronder de secretaris, met inachtneming van het beginsel bepaald in artikel 7, tweede lid, van de gecoördineerde wetten.

Bij staking der stemmen beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 15.- (artikel 27 van het ontwerp)

De homologatie wordt vastgesteld in een verklaring die door de voorzitter en de secretaris wordt ondertekend en gedrukt op het getuigschrift, overeenkomstig het door Ons bepaald model.

De gehomologeerde getuigschriften worden door toedoen van de voorzitter toegezonden aan de provinciegouverneurs en, in voorkomend geval, aan de Minister van Belgisch-Congo en van Ruanda-Urundi, die gelast zijn ze aan de betrokkenen te doen toekomen.

In uitzonderlijke gevallen kan de voorzitter toestaan dat het getuigschrift rechtstreeks aan de houder wordt overhandigd.

Artikel 16.- (artikel 28 van het ontwerp)

Wordt een getuigschrift geweigerd, dan brengt de voorzitter de beslissing van de jury binnen acht dagen ter kennis van de houder. Hij deelt hem mede binnen welke termijn hij zich kan laten inschrijven, indien hij tijdens de tweede zittijd een voorbereidend examen wenst af te leggen.

.../...

De voorzitter van de jury geeft daarvan eveneens kennis aan het hoofd van de inrichting die het geweigerd getuigschrift heeft uitgereikt.

Artikel 17.- (artikel 29 van het ontwerp).

De bij de getuigschriften gevoegde documenten en de geweigerde getuigschriften blijven bewaard in het archief van de jury.

In bijzondere omstandigheden mag de voorzitter aan de belanghebbenden de documenten teruggeven, die hij meent te kunnen missen.

Geweigerde Belgische getuigschriften worden nooit teruggegeven.

HOOFDSTUK III.- VOORBEREIDENDE EN AANVULLENDE EXAMENS.

Afdeling 1. - Inschrijving.

Artikel 18.- (artikel 30 van het ontwerp)

Behoudens andersluidend bericht bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad, worden de inschrijvingen voor de voorbereidende of aanvullende examens in ontvangst genomen door de gemachtigden van de Minister van Openbaar Onderwijs, die in artikel 10 worden vermeld:

.../...

1° van 15 tot 25 juni voor de eerste zittijd ;

2° van 2 tot 12 september voor de tweede zittijd.

Artikel 19.- (artikel 31 van het ontwerp)

De in de eerste zittijd verdaagde examinandi die een ongewijzigde wederinschrijving wensen te nemen voor de tweede zittijd, en zij die na het verstrijken van de inschrijvingstermijn kennis krijgen van de weigering van hun getuigschrift, hoeven zich bij het provinciebestuur niet aan te melden. Zij sturen hun aanvraag tot inschrijving, samen met het bewijs van storting van het vereiste recht, rechtstreeks aan het Ministerie van Openbaar Onderwijs, binnen de termijn bij dit besluit voorgeschreven of door de voorzitter van de jury toegestaan.Een bericht van ontvangst wordt hun toegezonden.

Artikel 20.- (artikel 7 van het ontwerp)

De houders van aan de jury voorgelegde getuigschriften mogen de aanvullende examens, de examens met vrijstelling van ondervraging en het examen over de tweede taal in de eerste zittijd afleggen.

.../...

De weigering van het getuigschrift brengt evenwel nietigverklaring van het examen mede, behalve wanneer de weigering de houder verplicht het examen over de tweede taal af te leggen.

\+

\+ +

Krachtens dit artikel kunnen de houders van aan de jury voorgelegde getuigschriften zich voor de aanvullende examens en voor de examens met vrijstelling van ondervraging aanmelden, voordat hun getuigschrift is gehomologeerd. Het bepaalt echter ook, dat de weigering van het getuigschrift nietigverklaring van het examen tot gevolg heeft. Die sanctie lijkt overdreven. Wel is het normaal dat het slagen voor een examen waartoe men normaal slechts kon worden toegelaten zo men houder is van een regelmatig getuigschrift, geen uitwerking kan hebben zolang de geslaagde kandidaat niet in het bezit is van dit getuigschrift ; is dit echter een voldoende reden om het examen dat de kandidaat te vroeg heeft afgelegd en waarvoor hij geslaagd is,

.../...

nietig te verklaren ? Vooral daar het getuigschrift niet definitief geweigerd is. De houder van een geweigerd getuigschrift kan immers voor het voorbereidend examen slagen en heeft dan een regelmatige titel. Het lijkt onbillijk in dat geval een te vroeg met goed gevolg afgelegd examen als nietig te beschouwen.

\+

\+ +

Artikel 21.- (artikel 32 van het ontwerp)

De te betalen rechten worden gestort op de postrekening van de rekenplichtige der ontvangsten van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

De bewijzen van storting worden binnen achtenveertig uren overhandigd aan de gemachtigde die voor de inschrijvingen is aangesteld.

Artikel 22.- (artikel 33 van het ontwerp)

De inschrijvingen voor de examens worden in tweevoud opgemaakt op de formulieren die het Ministerie van Openbaar Onderwijs verstrekt. Het eerste exemplaar wordt binnen vijf dagen, na het verstrijken van de in artikel 18 bepaalde termijnen, aan het Ministerie gezonden, samen met de bewijzen van storting der rechten. Het andere exemplaar wordt bewaard in het archief van het provinciebestuur.

.../...

Afdeling 2. - Examenprogramma's.

1. Voorbereidend examen bedoeld bij artikel 10 van de gecoördineerde wetten.

Artikel 23.- (artikel 34 van het ontwerp)

Het in artikel 10 van de gecoördineerde wetten bedoelde voorbereidend examen omvat een schriftelijk en een mondeling gedeelte.

Het schriftelijk gedeelte loopt over de volgende vakken van de letterkundige vakkengroep :

1° Nederlands, Frans of Duits opstel, naar keuze van de examinandus. De gekozen taal wordt aangegeven bij de inschrijving;

2° vertaling in het Nederlands van een Frans, Duits of Engels schrijver, naar keuze van de examinandus, of vertaling in het Frans van een Nederlands, Duits of Engels schrijver, naar keuze van de examinandus. De gekozen talen worden bij de inschrijving aangegeven, de te vertalen tekst wordt door de jury opgelegd;

3° vertaling in het Nederlands of in het Frans, met gebruik van het woordenboek, van een door de jury opgelegde Griekse tekst.

Het mondeling gedeelte loopt over :

A. Voor de letterkundige vakkengroep :

1° de beginselen van de redekunst.

.../...

Voor dit vak wordt ondervraagd over twee redevoeringen van verschillende aard die voorkomen op het leerplan van de rhetorica-klasse.
De redevoeringen worden door de examinandus gekozen en bij de inschrijving aangegeven;

2° de vertaling in het Nederlands of in het Frans van een Latijns schrijver die voorkomt op het leerplan van de rhetorica-klasse. De schrijver wordt door de examinandus gekozen en bij de inschrijving aangegeven.

B. Groep wiskunde en natuurkunde :

a) Voor de examinandi die wensen toegelaten te worden tot het examen van kandidaat in de letteren en wijsbegeerte :

1° de rekenkunde;
2° de beginselen der stelkunde, met inbegrip van de theorie der reeksen en der logarithmen;
3° de vlakke meetkunde en de beginselen der meetkunde in de ruimte.

b) Voor de examinandi die wensen toegelaten te worden tot de examens van kandidaat in de letteren en wijsbegeerte, van kandidaat in de wetenschappen, met uitzondering van de groep der wis- of natuurkundige wetenschappen, van kandidaat in de natuur- en geneeskundige wetenschappen en van kandidaat-landbouwkundig ingenieur :

1° de rekenkunde;
2° de beginselen der stelkunde, met inbegrip van de theorie der reeksen en der logarithmen;
3° de vlakke meetkunde en de meetkunde in de ruimte;
4° de rechtlijnige driehoeksmeting;
5° de beginselen der natuurkunde.

.../...

C. Groep geschiedenis en aardrijkskunde :

1° de aardrijkskunde;
2° de geschiedenis van België;
3° de voornaamste feiten uit de geschiedenis der oudheid, der middeleeuwen, der nieuwe tijden.

Het programma van het examen omvat, binnen de vorenstaande perken, de leerstof welke beantwoordt aan het leerplan van een volledige cyclus van zes jaren middelbaar onderwijs.

2. Voorbereidend examen bedoeld bij artikel 10bis van de gecoördineerde wetten.

Artikel 24.- (artikel 35 van het ontwerp)

Het in artikel 10bis van de gecoördineerde wetten bedoelde voorbereidend examen omvat een schriftelijk en een mondeling gedeelte.

Het schriftelijk gedeelte loopt over de volgende vakken van de letterkundige vakkengroep :

1° Nederlands, Frans of Duits opstel, naar keuze van de examinandus;

2° vertaling in het Nederlands of in het Frans van een tekst uit de tweede taal, door de examinandus gekozen onder de volgende : het Frans, het Nederlands, het Engels, het Duits, met uitsluiting van de taal die gekozen werd voor het opstel;

.../...

3° vertaling in het Nederlands of in het Frans van een tekst uit de derde taal door de examinandus gekozen onder de onder 2° hierboven vermelde talen, met uitsluiting van die, welke gekozen werden voor het opstel en voor de onder 2° bedoelde vertaling.

De voor de vakken 1 tot 3 gekozen talen worden aangegeven bij de inschrijving. De jury legt de te vertalen teksten op.

Het mondeling gedeelte loopt over :

A. Voor de letterkundige vakkengroep :

1° de beginselen van de redekunst;

De ondervraging over dit vak geschiedt over twee redevoeringen van verschillende aard, die voorkomen op het leerplan van de rhetoricaklasse.

De redevoeringen worden door de examinandus gekozen en bij de inschrijving aangegeven;

2° vertaling, in het Nederlands of in het Frans, van een Latijns schrijver, die voorkomt op het leerplan van de rhetoricaklasse. De schrijver wordt door de examinandus gekozen, en bij de inschrijving aangegeven.

B. Groep wiskunde en wetenschappen :

1° de rekenkunde;
2° de stelkunde;
3° de vlakke meetkunde en de meetkunde in de ruimte;
4° de beginselen van analytische meetkunde;

.../...

5° de rechtlijnige driehoeksmeting;
6° de beginselen der natuurkunde;
7° de beginselen der scheikunde;
8° de beginselen der biologie.

C. Groep geschiedenis en aardrijkskunde :

1° de aardrijkskunde;
2° de geschiedenis van België;
3° de voornaamste feiten uit de geschiedenis der oudheid, uit de geschiedenis der middeleeuwen, uit de geschiedenis der nieuwe tijden en uit de hedendaagse geschiedenis.

Het programma van het examen omvat, binnen de voorenstaande perken, de leerstof welke beantwoordt aan het leerplan van een volledige cyclus van zes jaren middelbaar onderwijs.

3. Voorbereidend examen bedoeld bij artikel 12 van de gecoördineerde wetten.

Artikel 25.- (artikel 36 van het ontwerp)

Het in artikel 12 van de gecoördineerde wetten bedoelde voorbereidend examen omvat een schriftelijk en een mondeling gedeelte.

Het schriftelijk gedeelte loopt over :

1° de eerste taal (Nederlands of Frans) : een opstel en een dictee. De taal wordt door de examinandus gekozen en bij de inschrijving aangegeven;

.../...

2° de tweede taal (Latijn, Duits, Engels, of de taal bepaald onder 1° die door de examinandus niet werd gekozen) : een versie.

De examinandus die het Latijn kiest, mag bovendien examen afleggen over een van de andere vermelde talen.

De gekozen taal of talen worden bij de inschrijving aangegeven;

3° logarithmisch rekenen (de voor dit vak behaalde punten komen evenwel niet in aanmerking voor de beoordeling van het schriftelijk gedeelte; zij worden gevoegd bij de punten die behaald worden voor de driehoeksmeting);

4° het tekenen : een epure van beschrijvende meetkunde en een tekening met de losse hand van meetkundige vormen.

Het mondeling gedeelte loopt over :

1° de geschiedenis;
2° de aardrijkskunde;
3° de rekenkunde;
4° de stelkunde;
5° de meetkunde;
6° de rechtlijnige en de bolvormige driehoeksmeting;
7° de analytische meetkunde;
8° de beschrijvende meetkunde.

.../...

De Minister van Openbaar Onderwijs bepaalt het omstandig programma voor de vakken van het mondeling gedeelte.

Artikel 26.- (artikel 38 van het ontwerp)

De examinandus die geslaagd is voor het voorbereidend examen bedoeld in artikel 10 van de gecoördineerde wetten, is vrijgesteld van de ondervraging over de eerste en de tweede taal, de geschiedenis en de aardrijkskunde.

4. Examen voorbereidend tot de examens van kandidaat in in de handelswetenschappen.

Artikel 27.-

Het examen voorbereidend tot de examens van kandidaat in de handelswetenschappen omvat :

A. Groep letterkundige vakken.

1° Een opstel of het schriftelijk relaas van een door een lid van de jury gehouden mondelinge uiteenzetting van algemene aard : 50 punten.

Het opstel of het relaas wordt naar keuze van de examinandus in het Nederlands, het Frans of het Duits gesteld. De gekozen taal wordt bij de inschrijving vermeld;

.../...

2° een mondelinge ondervraging over een schrijver in de voor het 1° gekozen taal, door de jury genomen onder drie schrijvers van verschillende literaire tijdvakken, door de examinandus gekozen en bij de inschrijving vermeld : 50 punten ;

3° de schriftelijke vertaling, in de voor het 1° gekozen taal, van teksten door de jury genomen in een tweede, een derde en een vierde taal (respectievelijk 25, 20 en 15 punten) : 60 punten.

De talen worden door de examinandus gekozen onder het Frans, het Nederlands, het Duits, het Engels, en bovendien, voor de vierde taal, het Spaans en het Italiaans.

Zij worden bij de inschrijving vermeld.

De voorzitter van de jury mag de buitenlandse examinandi toestaan hun landstaal als tweede taal te kiezen;

4° de mondelinge verklaring van een schrijver, door de examinandus gekozen in elk van de voor het 3° gekozen talen (respectievelijk 25, 20 en 15 punten) : 60 punten.

De schrijvers worden bij de inschrijving vermeld.

Totaal voor de groep : 220 punten.

.../...

B. Groep wiskunde en economische wetenschappen:

1° de theoretische rekenkunde en de algebra :	40 punten
2° de meetkunde en de driehoeksmeting :	30 punten
3° de economische wetenschappen :	80 punten
Totaal :	150 punten.

C. Groep der wetenschappen :

1° de beginselen der natuurkunde :	25 punten
2° de beginselen der scheikunde :	25 punten
Totaal :	50 punten

D. Groep geschiedenis en aardrijkskunde:

1° de voornaamste feiten uit de wereldgeschiedenis:	30 punten
2° de geschiedenis van België :	20 punten
3° de aardrijkskunde, met inbegrip van de economische aardrijkskunde van België :	30 punten
Totaal :	80 punten

De ondervraging over de groepen B, C en D geschiedt mondeling.

Het examen heeft tot doel na te gaan of de examinandus kundigheden bezit van dezelfde aard als die welke in de economische afdeling van de koninklijke athenea onderwezen worden.

.../...

Artikel 28.- (artikel 5 van het ontwerp L. 6378)

Vrijstelling van ondervraging over sommige vakken van dit examen kan door Ons worden verleend, op eensluidend advies van de Verbeteringsraad voor het middelbaar onderwijs, aan de examinandi die houder zijn van Belgische getuigschriften of diploma's waaruit kan worden afgeleid dat zij met goed gevolg in die vakken onderricht gekregen hebben, dat in waarde gelijk is aan het onderwijs dat zij zouden genoten hebben indien zij met goed gevolg een cyclus van zes jaren middelbare studiën, met inbegrip der derde, tweede en eerste klasse van een economische afdeling, hadden gedaan in een inrichting voor middelbaar onderwijs van de hogere graad.

5. Aanvullende examens.

Artikel 29.- (artikel 40 van het ontwerp)

De houder van een door de jury gehomologeerd getuigschrift van Grieks-Latijnse humaniora, en de examinandus die geslaagd is voor het voorbereidend examen bedoeld in artikel 10 van de gecoördineerde wetten, en die, de ene zowel als de andere, uitsluitend tot het examen van kandidaat in de letteren en wijsbegeerte kunnen worden toegelaten, moeten een examen afleggen dat de meetkunde in de ruimte, de vlakke driehoeksmeting en de beginselen van de natuurkunde omvat, indien zij een der graden wensen te verkrijgen waartoe het voorbereidend examen, dat die vakken omvat, toegang verleent.

.../...

Artikel 30.- (artikel 41 van het ontwerp)

De houder van een door de jury gehomologeerd getuigschrift van Latijns-wiskundige humaniora, en de examinandus die geslaagd is voor het voorbereidend examen, bedoeld in artikel 12 van de gecoördineerde wetten, en het Latijn voor tweede taal heeft gekozen, moeten, indien zij de graad van kandidaat in de letteren en wijsbegeerte wensen te verkrijgen, een examen afleggen over de vertaling uit het Grieks, dat voorkomt op het programma van het voorbereidend examen bedoeld in artikel 10 van de gecoördineerde wetten.

Artikel 31.- (artikel 24, tweede en derde lid, van het ontwerp

Indien de houder die de Belgische nationaliteit bezit en door buitengewone omstandigheden verplicht was in het buitenland te verblijven, een getuigschrift overlegt waaruit blijkt dat hij met goed gevolg een volledige Latijnse humanioracursus heeft doorlopen, heeft de jury het recht de homologatie van dit getuigschrift afhankelijk te maken van het slagen in één of meer door de wet of door de reglementen bepaalde aanvullende examens.

De examinandus die onder die omstandigheden tot een aanvullend examen wordt toegelaten, geniet bovendien de vrijstelling bepaald in het voorlaatste lid van artikel 12 van de gecoördineerde wetten.

+

\+ +

.../...

Uit de door de gemachtigde ambtenaar verstrekte uitleg blijkt, dat deze tekst uitgaat van overgangsbepalingen uit het organiek reglement van 20 juni 1930 (artikelen 55 en 56). Het doel is sommige in het buitenland gedane Latijnse middelbare studiën gelijk te stellen met de middelbare studiën vóór de wet van 14 juni 1930 gedaan door de studenten die zich aanmeldden voor de examens van kandidaat-notaris, welke studiën thans niet meer overeenkomen met de verschillende categorieën van middelbare studiën, bedoeld in de wet op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens. Zij die voor deze gelijkstelling in aanmerking komen, zullen de in de wetten en reglementen voorgeschreven aanvullende examens mogen afleggen.

Bij deze tekst zijn verscheidene opmerkingen te maken. De uitdrukking "volledige Latijnse humanioracursus" kan verwarring stichten, aangezien deze cursus verschilt van de Latijnse humanioracursus bedoeld in artikel 5 van de gecoördineerde wetten.

Bovendien behoort nader te worden bepaald welke wets- en verordeningsbepalingen de in artikel 24, tweede lid, van het ontwerp bedoelde aanvullende examens voorschrijven.

\+

\+ \+

Afdeling 3. - Verloop en beoordeling van de examens.

Artikel 32.- (arikel 8 van het ontwerp)

Omvat een examen een schriftelijk gedeelte, dan gaat dit steeds aan de mondelinge ondervraging vooraf.

.../...

Het heeft plaats op hetzelfde tijdstip voor alle ingeschreven examinandi.

Artikel 33.- (artikel 9 van het ontwerp)

De Minister van Openbaar Onderwijs roept de examinandi op voor de schriftelijke examens.

Deze hebben plaats met gesloten deuren.

Artikel 34.- (artikel 10 van het ontwerp)

Het schriftelijk werk mag geen enkel teken dragen dat de examinandus kenbaar kan maken. Het papier wordt door de jury bezorgd.

Bij vastgesteld bedrog wordt de examinandus door de jury naar de volgende zittijd verwezen.

Artikel 35.- (artikel 11 van het ontwerp)

De voorzitter, of de secretaris, is aanwezig bij de aanvang en bij het sluiten van de zittingen waarop schriftelijke examens worden afgenomen.

De antwoorden worden door de voorzitter of door de secretaris verzameld; zij worden onverwijld, ten overstaan van de andere aanwezige leden, onder verzegelde omslag geplaatst.

Artikel 36.- (artikel 12 van het ontwerp)

Wat betreft de voorbereidende examens bedoeld in de artikelen 10, 10bis en 12 van de gecoördineerde wetten, beraadslaagt de jury over het door een reeks examinandi

.../...

afgelegd schriftelijk examen vóór zij tot de mondelinge ondervragingen overgaat.

Artikel 37.- (artikel 13, eerste en tweede lid, artikel 17 van het ontwerp)

De mondelinge examens worden in het openbaar afgenomen.

Bij de aanvang van elke zittijd voor voorbereidende examens bepaalt de voorzitter voor elk vak de maximumduur der ondervragingen.

De voorzitter of de secretaris verleent het woord aan de examinatoren en doet de ondervragingen ophouden.

De jury beraadslaagt na elke zitting waarop mondelinge examens zijn afgenomen.

Artikel 38.- (artikel 14 van het ontwerp)

De beraadslagingen hebben plaats met gesloten deuren.

Behoudens overmacht door de voorzitter behoorlijk vastgesteld, kan de jury alleen dan op geldige wijze beraadslagen wanneer de voorzitter, de secretaris, de leden en de ondervragende adjunct-leden aanwezig zijn.

.../...

Het getal der aanwezige leden mag niet lager zijn dan de helft van de leden die de examens hebben afgenomen.

Bij staking van stemmen beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 39.- (artikelen 15 en 42 van het ontwerp L. 6320 en artikel 6, derde lid, van het ontwerp L. 6378)

De examinandus die niet de helft van de punten heeft behaald in een vak van de examens in de artikelen 23, 24, 25, 29 tot 31 van dit besluit bedoeld, wordt naar de volgende zittijd verwezen.

De examinandus die niet de helft van de punten heeft behaald in elk van de groepen A en B van het in artikel 27 van dit besluit bedoelde examen, de 2/5 van de punten in elk van de groepen C en D van hetzelfde examen en de helft van de punten in het ganse examen, wordt naar de volgende zittijd verwezen.

Oordeelt de jury echter, dat de in een enkele groep vastgestelde ontoereikendheid aan een toeval te wijten is, dan mag, voor zover het totaal der behaalde punten de helft der punten overschrijdt, dit uitsluitingscijfer buiten aanmerking blijven.

De afwezige examinandi worden naar de volgende zittijd verwezen.

.../...

Artikel 40.- (artikel 13, derde en vierde lid, van het ontwerp)

De uitslag van de beraadslagingen wordt onverwijld in openbare zitting geproclameerd.

Geen enkele graad van verdienste wordt bij de gunstige uitslag gevoegd, noch vermeld in de notulen van de zittingen of op de door de jury uitgereikte getuigschriften.

Afdeling 4. - Getuigschriften uitgereikt ingevolge de examens.

Artikel 41.- (artikel 43 van het ontwerp)

De getuigschriften tot vaststelling van het slagen voor een voorbereidend examen worden opgesteld overeenkomstig de door de Minister van Openbaar Onderwijs bepaalde modellen.

Zij dragen de handtekening van de voorzitter, van de secretaris, van de leden en van de ondervragende adjunctleden.

Artikel 42.- (artikel 44 van het ontwerp)

De toelating ingevolge een aanvullend examen wordt vermeld op het getuigschrift dat reeds in het bezit is van de examinandus.

.../...

Dit attest komt overeen met het door de Minister van Openbaar Onderwijs vastgestelde model.

Het wordt ondertekend door de voorzitter, door de secretaris, door de leden van de jury en door de ondervragende adjunct-leden.

AANVULLINGSBEPALINGEN.

Artikel 43.- (artikel 45 van het ontwerp)

De voorzitter doet aan de Minister van Openbaar Onderwijs de naamlijst met de uitslag van de examens, en een jaarlijks verslag over de werkzaamheden van de jury toekomen.

Artikel 44.- (artikel 46 van het ontwerp)

De jury houdt twee registers voor de notulen : één voor de zittingen gewijd aan het onderzoek van de getuigschriften, en één voor de zittingen der voorbereidende examens.

De notulen van elke zitting worden ondertekend door de voorzitter, de secretaris, de aanwezige leden en adjunct-leden.

De notulenregisters gelden tevens als aanwezigheidsregisters.

Artikel 45.- (artikel 47 van het ontwerp)

Een jaarlijks in het Belgisch Staatsblad opgenomen bericht brengt ter kennis de termijnen voor het in-

.../...

dienen van de getuigschriften en voor de inschrijving voor de voorbereidende examens en herinnert aan de te vervullen formaliteiten en de te betalen rechten.

De provinciegouverneurs zorgen voor het verspreiden van dat bericht.

Artikel 46.- (artikel 46 van het besluit van 14 juli 1948)

Als vacatiegeld wordt, per zitdag, aan de voorzitter van de jury 100 frank, aan de secretarissen 90 frank en aan de leden en adjunct-leden 75 frank verleend.

Artikel 47.- (artikel 47 van het besluit van 14 juli 1948)

De zitdagen duren ten minste zes uren.

Zo die duur wegens overmacht niet kan worden bereikt, worden de vacatiegelden onderscheidenlijk tot 80, 65 en 55 frank verminderd.

Wordt integendeel die duur overschreden, dan wordt per bijkomend uur aan de voorzitter 20 frank, aan de secretarissen 18 frank en aan de leden en adjunct-leden 15 frank uitbetaald.

Op het bedrag van de vergoedingen bij dit artikel en bij artikel 46 vastgesteld, wordt de coëfficiënt 2,25 toegepast.

+

+ + .../...

De vermenigvuldiging van de vergoedingen met de coëfficiënt 2,25, die vroeger onder meer werd toegepast bij de berekening der wedden van het personeel der Ministeries, maar thans geen toepassing meer vindt, is niet langer verantwoord. Men stelle de vergoedingen in absolute cijfers vast.

\+

Artikel 48.- + +

Opgeheven worden :

1° het besluit van de Regent van 14 juli 1948 houdende het nieuw reglement voor de jury voor de homologatie der getuigschriften van middelbare studiën en examens voorbereidend tot de academische graden, gewijzigd bij het besluit van de Regent van 25 juli 1949 en bij het koninklijk besluit van 12 augustus 1953;

2° de artikelen 3 tot 34 van het koninklijk besluit van 5 mei 1953 houdende de voorwaarden in zake toelating tot de examens van kandidaat in de handelswetenschappen en het organiek reglement voor de commissie belast met het aanvaarden van de getuigschriften van moderne humaniora (economische afdeling) en met het afnemen van de voorbereidende proef tot de kandidatuur in de handelswetenschappen, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 17 januari en 12 september 1955;

3° het ministerieel besluit van 20 mei 1955 houdende omstandig reglement betreffende de werking van de commissie voor de aanvaarding der getuigschriften van moderne humaniora (economische afdeling).

...

...

\+

\+ +

.../...

De in het ontwerp L. 6378 aangebrachte vormwijzigingen strekken ertoe de artikelen 1 en 2 (1 tot 3 van de voorgestelde tekst) meer in overeenstemming te brengen met de bepalingen waarop zij steunen, namelijk artikel 5 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens.

Artikel 3 van het ontwerp werd niet behouden. Naar het oordeel van de Raad van State moet dit artikel, hetwelk het aanvangstijdstip van de duur der studiën aangeeft, normaal worden opgenomen in de besluiten tot inrichting van de studiën in de handelswetenschappen, en meer bepaald in de bepalingen van die besluiten welke de duur der studiën vaststellen (artikel 8, tweede lid, van het koninklijk besluit van 5 mei 1934, artikel 5 van de koninklijke besluiten van 17 en 18 september 1934, artikel 10, tweede lid, van het koninklijk besluit van 9 oktober 1936).

\+

\+ \+

KONINKLIJK BESLUIT TOT VASTSTELLING VAN DE TOELATINGSVOORWAARDEN TOT DE EXAMENS VAN KANDIDAAT IN DE HANDELSWETENSCHAPPEN.

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomenden, HEIL.

.../...

Gelet op de wet van 11 september 1933 op de bescherming der titels van hoger onderwijs, inzonderheid op artikel 5, I, tweede lid;

Gelet op de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het hoger onderwijs in de Rijksuniversiteiten, inzonderheid op artikel 3;

Gelet op de wetten op het techtnisch onderwijs, gecoördineerd door het koninklijk besluit van 30 april 1957, inzonderheid op de artikelen 17 en 19;

Gelet op het advies van de Raad van State;

Op de voordracht van Onze Minister van Openbaar Onderwijs,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Artikel 1.-

§ 1. Niemand wordt in een aan een rijksuniversiteit verbonden hogere school voor handels- en economische wetenschappen, in een door de Staat opgerichte, erkende of gesubsidieerde handelshogeschool, en voor de daartoe door de Regering ingestelde centrale examencommissie toegelaten tot het examen voor de graad van kandidaat in de handelswetenschappen, tenzij hij :

1° houder is van een getuigschrift waaruit blijkt dat hij met goed gevolg een cyclus van zes jaren middelbare studiën heeft doorlopen met inbegrip van de derde, de tweede en de eerste klasse van een moderne humanioracursus (economische afdeling), en dit getuigschrift gehomologeerd is door de jury , bepaald in artikel 7 van de wetten op het toekennen van de

.../...

academische graden en het programma van de universitaire examens, gecoördineerd door het besluit van de Regent van 31 december 1949.

Het eerste jaar, het tweede jaar en het geheel gevormd door het derde en het vierde jaar van het lager normaalonderwijs zijn onderscheidenlijk gelijkgesteld met de derde, de tweede en de eerste klasse van een moderne humanioracursus (economische afdeling), op voorwaarde dat de leerstof van de hiervoren vermelde klassen, in elk van die jaren lager normaalonderwijs onderwezen wordt.

Voor de toepassing van het eerste lid is gelijkgesteld met elk van de eerste drie jaren van de cyclus der middelbare studiën het overeenkomstig studiejaar dat met goed gevolg werd gedaan in de lagere secundaire cyclus van de technische school, op voorwaarde dat de regelen inzake overgang tussen het middelbaar onderwijs en de technische school, bepaald overeenkomstig het tweede lid van artikel 5ter, § 1, van vorenbedoelde wetten, zijn nagekomen;

2° of houder is van het getuigschrift van het voorbereidend examen tot de kandidatuur in de handelswetenschappen;

3° of houder is van een der getuigschriften bepaald in artikel 5 van vorenbedoelde wetten, indien dit getuigschrift is gehomologeerd door de in artikel 7 van die wetten bedoelde jury;

4° of houder is van het getuigschrift van een der voorbereidende examens voorgeschreven in de artikelen 10, 10bis en 12 derzelfde wetten.

§ 2. Niemand kan worden toegelaten tot het examen van kandidaat in de handelswetenschappen, zo uit het in zijn bezit zijnde getuigschrift van middelbare studiën, uitgereikt overeenkomstig het 1° van § 1 hierboven, niet blijkt,

A. Wanneer bedoeld getuigschrift uitgereikt werd door een inrichting gelegen in de Vlaamse of in de Waalse landstreek :

1° dat de door de betrokkene gevolgde cursussen gehouden werden in de taal der streek ;

2° dat de betrokkene gedurende ten minste vier uren per week, in elk studiejaar, de cursus in een tweede moderne taal heeft gevolgd, als bedoeld bij artikel 10 der wet betreffende het taalstelsel van het lager en van het middelbaar onderwijs.

B. Wanneer het getuigschrift uitgereikt werd door een inrichting gelegen in een gemeente van de Brusselse agglomeratie of in een tweetalige gemeente van de taalgrens :

1° dat de door de betrokkene gevolgde cursussen zo waren ingericht dat aan zijn moedertaal of gebruikelijke taal - hetzij Nederlands of Frans - de voorrang werd verleend als voertaal ;

2° dat de betrokkene gedurende ten minste vier uren per week, in ieder studiejaar, een cursus Frans heeft gevolgd, zo hij zijn studiën in het Nederlands heeft gedaan, en een cursus Nederlands, zo hij zijn studiën in het Frans heeft gedaan.

.../...

Zo de betrokkene zijn studiën gedaan heeft in een der bijzondere afdelingen bedoeld bij artikel 9 der wet betreffende het taalstelsel van het lager en van het middelbaar onderwijs, of in een gelijksoortige bijzondere afdeling van een onderwijsinrichting die niet onderworpen is aan de wetgeving tot regeling van het middelbaar onderwijs, moet uit het getuigschrift van middelbare studiën blijken dat de houder de voorwaarden vervulde, door dit artikel vereist om tot bedoelde afdeling te worden toegelaten, en dat de voorschriften van artikel 10 van genoemde wet, in verband met de studie van een tweede taal, nageleefd werden.

Het getuigschrift bepaalt op nauwkeurige wijze volgens welk stelsel de studiën gedaan werden.

§ 3. Voor de toepassing van § 2, wat betreft de getuigschriften uitgereikt door onderwijsinrichtingen die niet onderworpen zijn aan de wetgeving tot regeling van het middelbaar onderwijs, wordt de moedertaal of de gebruikelijke taal bepaald door de verklaring van het gezinshoofd. In geval van twijfel over de nauwkeurigheid van deze verklaring, wordt bij het begin van het schooljaar een examen afgenomen door het hoofd der inrichting of door zijn gemachtigde, bijgestaan door twee leden van zijn onderwijzend personeel.

Het getuigschrift der studiën vermeldt uitdrukkelijk dat deze procedure streng nageleefd werd.

.../...

§ 4. Zo de houder van het getuigschrift van middelbare studiën zijn onderwijs genoten heeft in twee of meer inrichtingen die in verschillende streken gelegen zijn, moet uit het getuigschrift blijken dat de voorschriften van § 2 in iedere streek werden in acht genomen.

Zo de houder zijn middelbare studiën in het buitenland aangevangen en in België voltrokken heeft, moet uit het getuigschrift blijken dat de voorschriften van § 2 in acht genomen werden wat betreft het deel der in België gedane studiën.

§ 5. Bij toepassing van de paragrafen 2 tot 4 op de Duitssprekende gemeenten, kunnen door de plaatselijke omstandigheden gewettigde afwijkingen bij gemotiveerd en in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt koninklijk besluit worden toegestaan.

§ 6. Voor de leerlingen die hun studiën hebben gedaan onder de omstandigheden vermeld in het laatste lid van § 1, 1°, moet uit het getuigschrift slechts blijken dat de voorschriften van de paragrafen 2 tot 5 werden in acht genomen voor het gedeelte der studiën gedaan onder het normaal regime van het middelbaar onderwijs.

.../...

§ 7. De bepalingen van § 2, B, 2°, eerste lid, vinden geen toepassing ten aanzien van de kinderen der bij de Koning of de Regering geaccrediteerde hoofden van diplomatieke missies, der leden van het diplomatiek personeel dezer missies, der in België geaccrediteerde buitenlandse beroepsconsuls en der buitenlandse leden van het niet-diplomatiek personeel der ambassades en legaties.

§ 8. De leerlingen die onder de in § 1, 1°, eerste lid, opgegeven voorwaarden een volledige cyclus van zes jaren middelbare studiën gevolgd hebben, doch wier getuigschriften door de jury niet aanvaard werden omdat zij in de loop van bedoelde studiën van tweede taal zijn veranderd, kunnen toegelaten worden tot de examens van kandidaat in de handelswetenschappen, op voorwaarde dat zij voor dezelfde jury een examen afleggen dat uitsluitend over de tweede taal loopt.

§ 9. De vorm van het in § 1, 1°, bedoeld getuigschrift, wordt door Ons bepaald.

Artikel 2.-

De in artikel 1, § 1, bedoelde handelshogescholen en centrale examencommissie mogen tot het examen toelaten de houder van het uitgangsdiploma uitgereikt door een hogere secundaire technische

.../...

handelsschool (A6/A2), die met goed gevolg een maturiteitsexamen heeft afgelegd voor de daartoe door de Regering aangestelde examencommissie.

+
+ +

De artikelen 36 en 37 van het koninklijk besluit van 1 juli 1957 bepalen, dat aan de leerlingen die de studiën van het secundair technisch onderwijs beëindigen, hetzij een diploma, hetzij een getuigschrift wordt afgegeven. Wil de Regering dat deze bepaling toepassing vindt op de houders van getuigschriften, dan verdient het aanbeveling het artikel aan te vullen.

+
+ +

Artikel 3.-

De Minister van Openbaar Onderwijs mag in diezelfde handelshogescholen en voor de centrale examencommissie tot het examen toelaten de houder van een getuigschrift of diploma waaruit blijkt dat hij met goed gevolg studiën gedaan heeft, die ten minste gelijkwaardig zijn met die, welke ondersteld worden bij de in artikel 1, § 1, bedoelde getuigschriften.

.../...

In de Rijksuniversiteiten kan de houder van een dergelijk getuigschrift of diploma door de raad van beheer tot het examen toegelaten worden op eensluidend advies van de hogere school voor handels- en economische wetenschappen.

De houder van een in het buitenland verkregen getuigschrift of diploma moet voor een examencommissie, samengesteld door de school waarvan hij het onderwijs wenst te volgen, vooraf en met goed gevolg een examen afleggen dat dienen moet om zijn bekwaamheid vast te stellen tot het volgen der cursussen in de taal der school. De examencommissie kan hem van die verplichting ontslaan, indien het getuigschrift of het diploma bekomen werd in een instelling, welke voor het onderwijs dezelfde voertaal heeft. Indien de examencommissie het nodig acht, mag zij hem eveneens een maturiteitsexamen opleggen.

OVERGANGSBEPALINGEN.

Artikel 4.-

De houders van een getuigschrift van middelbare handelsstudiën, bekomen vóór het schooljaar 1945-1946 en aanvaard door de commissie daartoe ingesteld door de koninklijke besluiten van 24 september 1937 en 5 mei 1953, of door de jury bedoeld in artikel 7 van de gecoördineerde wetten, worden tot de examens

.../...

van kandidaat in de handelswetenschappen toegelaten zo zij met goed gevolg voor laatstbedoelde jury een examen afleggen waardoor moet blijken of zij de vereiste maturiteit bezitten om die studiën aan te vangen.

Artikel 5.-

Dit maturiteitsexamen omvat :

1° hetzij het relaas van een mondelinge uiteenzetting van algemene aard door een lid van de jury, hetzij een opstel, geschreven in de voornaamste taal van het onderwijs dat aan de examinandus verstrekt werd ;

2° een mondelinge ondervraging over vier vakken van het programma van de eerste handelsklasse, door de examinandus gekozen onder de volgende : de Nederlandse taal, de Franse taal, de Duitse taal, de Engelse taal, de financiële algebra en de meetkunde, de handelswetenschappen, met inbegrip van het handelsrekenen en begrippen van staathuishoudkunde, de geschiedenis, de aardrijkskunde met inbegrip van de economische aardrijkskunde.

Deze ondervraging loopt over twee talen, met uitsluiting van die welke gekozen werd voor de schriftelijke proef, en over twee andere vakken.

.../...

Artikel 6.-

De jury beraadslaagt voor elke examinandus, over diens bekwaamheid om met vrucht de cursussen van de kandidatuur in de handelswetenschappen te volgen.

Zij antwoordt "ja" of "neen" op de aldus gestelde vraag.

Is het antwoord bevestigend, dan wordt daarvan melding gemaakt op de verklaring tot aanvaarding.

Luidt het antwoord ontkennend, dan wordt de examinandus verwezen naar de eerstvolgende zittijd voor het voorbereidend examen.

Artikel 7.-

De inschrijving en de zittijden voor het maturiteitsexamen geschieden zoals voorgeschreven is voor de voorbereidende examens.

SLOTBEPALINGEN.

Artikel 8.-

Opgeheven worden :

1° artikel 10, eerste lid, van het koninklijk besluit van 9 oktober 1936 tot regeling van de examens voor een centrale examencommissie voor

.../...

het toekennen der graden van kandidaat in de handelswetenschappen, van licentiaat in de handels- en financiële wetenschappen, van licentiaat in de handels- en consulaire wetenschappen, van licentiaat in de handels- en koloniale wetenschappen, van licentiaat in de handels- en maritieme wetenschappen, van licentiaat in de handels- en bestuurswetenschappen, van handelsingenieur;

2° de artikelen 1 en 2, 35 tot 40 van het koninklijk besluit van 5 mei 1953 houdende de voorwaarden inzake toelating tot de examens van kandidaat in de handelswetenschappen en het organiek reglement voor de commissie belast met het aanvaarden van de getuigschriften van moderne humaniora (economische afdeling) en met het afnemen van de voorbereidende proef tot de kandidatuur in de handelswetenschappen, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 20 november 1953 en 17 januari 1955.

Artikel 9.-

Onze Minister van Openbaar Onderwijs is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te ,

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Openbaar Onderwijs,

C'est à la suite du vote de la loi du 12 mars 1958 complétant les lois sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires, coordonnées le 31 décembre 1949, que le Gouvernement a été amené à revoir la réglementation relative à l'organisation du jury dit "d'homologation" et du jury d'agréation.

Afin de mieux situer les projets, il faut décrire brièvement la situation légale et réglementaire existante et dégager la portée de la loi du 12 mars 1958.

L'admission aux grades académiques est réglée par les articles 5 à 14 des lois coordonnées sur les grades académiques. Ces textes déterminent à quels examens universitaires légaux ont respectivement accès les porteurs de certificats d'études moyennes gréco-latines, latines et modernes scientifiques et à quelles exigences ces certificats doivent répondre au point de vue de l'étude des langues nationales (article 5). La loi prévoit également que ces certificats sont examinés par un jury et fixe le programme de l'épreuve préparatoire que les étudiants doivent subir à défaut de certificat admis par le jury (articles 7 à 12). Les articles 13 et 14 concernent les dispenses d'interrogation sur certaines matières des épreuves préparatoires, l'épreuve sur la seconde langue et les équivalences.

C'est en exécution de ces dispositions légales que le Roi a établi le règlement du jury d'homologation. Le règlement actuellement en vigueur date du 14 juillet 1948.

L'accès aux études de candidat en sciences commerciales, que ce titre soit délivré par les universités de l'Etat où il est considéré comme un grade scientifique ou par les instituts supérieurs de commerce, n'est pas réglé par la loi. Il fait, depuis 1937, l'objet d'une réglementation fondée à la fois sur la loi du 11 septembre 1933 sur la protection des titres d'enseignement supérieur, ainsi que sur les dispositions légales régissant l'organisation des études d'enseignement technique et l'octroi des grades scientifiques dans les universités de l'Etat, dispositions qui accordent de larges pouvoirs à l'Exécutif.

Un arrêté royal du 24 septembre 1937 a fixé les conditions d'admissibilité à la candidature en sciences commerciales et chargé un jury d'agréation, d'une part, d'examiner les certificats de la section commerciale des humanités (actuellement appelée section économique) et de faire subir une épreuve de maturité, d'autre part, de faire subir l'épreuve préparatoire à la candidature en sciences commerciales.

A la suite de la suppression de l'épreuve de maturité par un arrêté du 30 août 1946, le système de l'agréation s'est fort rapproché de celui de l'homologation et le dernier arrêté qui a réglementé la matière, celui du 5 mai 1953, a encore accentué le rapprochement.

La loi du 12 mars 1958 a achevé l'évolution vers l'unification et a attribué compétence au jury dit "d'homologation" pour examiner les certificats d'études moyennes,

.../...

que celles-ci aient été faites dans la section économique ou dans les autres sections, et faire subir les épreuves préparatoires aux examens menant tant aux grades académiques légaux qu'au grade scientifique de candidat en sciences commerciales (1).

L'article 7, alinéas 4 et 5, des lois coordonnées sur les grades académiques dispose, en effet :

"Ce jury examine également dans les conditions prévues à l'article 8 ci-après, les certificats d'humanités modernes (section économique).

Il procède aussi à l'épreuve préparatoire à la candidature en sciences commerciales".

Ainsi donc, par une disposition insérée dans la loi sur la collation des grades académiques légaux, le législateur a réglé en partie l'accès à des études menant à des grades scientifiques. Mais il va de soi que toutes les dispositions des lois coordonnées qui concernent l'accès aux grades académiques ne peuvent s'appliquer à la matière de l'admissibilité aux grades de candidat en sciences commerciales et que, dans ce domaine, l'Exécutif dispose de pouvoirs plus larges. C'est ainsi, par exemple, que le Gouvernement peut déterminer librement le programme de l'épreuve préparatoire à la candidature en sciences commerciales, alors qu'il est lié par la loi en ce qui concerne l'épreuve préparatoire aux grades académiques.

\+

\+ +

---

(1) Voir Documents parlementaires, Sénat, session 1957-1958, n°s 14 et 101.

La loi du 12 mars 1958 ayant été située dans son contexte historique, il reste à voir comment les projets soumis au Conseil d'Etat ont été conçus.

Dans le premier projet (L.6320), le Gouvernement règle l'organisation et le fonctionnement du jury prévu à l'article 7 des lois coordonnées sur les grades académiques et le programme des examens universitaires. Il lui confie, d'une part, l'examen des certificats d'études moyennes, que celles-ci aient été accomplies dans la section économique ou dans les autres sections des établissements d'enseignement moyen, d'autre part, la mission de faire subir les épreuves préparatoires aux grades académiques. En ce qui concerne les épreuves préparatoires à la candidature en sciences commerciales, le projet se réfère, en partie, à la réglementation contenue dans un autre texte qui a été soumis ultérieurement au Conseil d'Etat (L.6378, articles 4 à 6).

Il résulte cependant des explications données par le fonctionnaire délégué que les règles établies par le projet L.6320 s'appliqueront, à deux exceptions près (les articles 12 et 42), aux épreuves préparatoires à la candidature en sciences commerciales.

Il a dès lors paru opportun, plutôt que de procéder par référence, de régler dans un arrêté unique la matière des épreuves préparatoires et d'insérer dans le projet L.6320 les articles 4 à 6 du projet L.6378. Il y a d'autant plus de raisons d'agir ainsi que ces règles trouvent leur fondement dans une même disposition légale.

.../...

Le projet L. 6378 ne contiendrait plus ainsi, mises à part les dispositions transitoires, que les articles réglant l'accès aux études de candidat en sciences commerciales, qui formeront le pendant réglementaire de l'article 5 des lois coordonnées sur les grades académiques dont ils s'inspirent en majeure partie. Le fondement légal de cet arrêté doit d'ailleurs être recherché, comme il a été signalé ci-dessus, dans d'autres dispositions que les lois coordonnées sur les grades académiques.

\+

\+ +

Outre ce changement affectant la structure des projets, le Conseil d'Etat a encore procédé à un groupement plus logique des articles du projet L.6320.

Certaines modifications de fond ont été également apportées au projet avec l'accord du fonctionnaire délégué. La principale concerne l'appellation de membres du jury qui sont qualifiés de membres suppléants dans le projet, alors qu'ils n'assument, en réalité, aucune suppléance mais interviennent comme membres effectifs. Il s'agit, d'après le délégué du Ministre, de membres de renfort auxquels le jury fait temporairement appel pour l'aider dans sa tâche. Le rôle de ces membres ayant été ainsi précisé, la dénomination de membres adjoints a paru plus conforme aux intentions du Gouvernement et divers articles du projet ont dû être adaptés.

\+

\+ +

.../...

Les articles 18, alinéa 2, et 37 du projet (L.6320) n'ont pas été repris dans le texte proposé par le Conseil d'Etat.

L'article 18, alinéa 2, du projet, qui devrait figurer à l'article 7, alinéa 2, du texte proposé, dispose :

"Pour les classes de troisième, seconde, rhétorique ou première, et les classes assimilées, ils sont délivrés exclusivement par des chefs d'établissements d'enseignement moyen ou d'études normales primaires, et signés par eux personnellement".

D'après le fonctionnaire délégué, ce texte signifie que les certificats d'études privées ne sont pas admis par le jury pour les classes de troisième, seconde, rhétorique ou première. Il résulte des travaux préparatoire de la loi du 10 avril 1890 que le législateur a entendu que le jury vérifie si les élèves qui se présentent aux examens universitaires ont fait les études moyennes prescrites par la loi, que celles-ci aient été poursuivies sous la direction d'un professeur privé ou dans un établissement d'enseignement (Annales parlementaires, Chambre, 20 décembre 1889, page 290). S'il faut donner à l'article 18, alinéa 2, du projet le sens précisé ci-dessus, cette disposition est illégale.

L'article 37 du projet prévoit que :

"Le récipiendaire admis à la suite de l'épreuve - prévue par l'article 12 des lois coordonnées - et qui a fait choix du latin comme seconde langue, est admissible aux examens de candidat ingénieur civil, de candidat ingénieur agronome, de candidat en sciences, pour tous les groupes, et de candidat en sciences naturelles et médicales

Les articles 10 et 12 des lois coordonnées sur les grades académiques déterminent les études universitaires auxquelles sont admissibles les lauréats des diverses épreuves préparatoires. En permettant aux étudiants qui ont subi avec succès l'épreuve préparatoire prévue à l'article 12 des lois coordonnées et qui ont choisi le latin comme deuxième langue, d'avoir accès à d'autres études universitaires que celles auxquelles ils peuvent se présenter en vertu des articles 10, alinéas 4 et 5, et 12 de ces lois, l'article 37 du projet ajoute à la loi. A défaut d'habilitation expresse, cette matière, que le législateur s'est réservée, ne peut faire l'objet d'un arrêté royal.

\+

\+ +

Le Conseil d'Etat propose le texte suivant, dont certaines dispositions sont brièvement commentées.

\+

\+ +

.../...

ARRETE ROYAL REGLANT L'ORGANISATION ET LE FONCTIONNEMENT DU JURY PREVU A L'ARTICLE 7 DES LOIS SUR LA COLLATION DES GRADES ACADEMIQUES ET LE PROGRAMME DES EXAMENS UNIVERSITAIRES, COORDONNEES LE 31 DECEMBRE 1949.

BAUDOUIN, Roi des Belges,
A tous, présents et à venir, SALUT.

Vu les lois sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires, coordonnées le 31 décembre 1949, notamment les articles 5 à 13 modifiés et complétés par les lois des 17 décembre 1952, 28 avril 1953 et 12 mars 1958;

Vu l'avis du Conseil d'Etat;

Sur la proposition de Notre Ministre de l'Instruction publique,

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS :

CHAPITRE Ier. DU JURY.

Article 1er. - (articles 1er, 2, alinéa 1er, et 5, alinéa 1er, du projet)

Le jury prévu par l'article 7 des lois sur la collation des grades académiques et le programme des

.../...

examens universitaires, coordonnées le 31 décembre 1949, est institué annuellement par Nous.

Il comprend un président, douze membres et vingt-quatre membres adjoints.

Deux présidents suppléants sont nommés par Nous. Un secrétaire et deux secrétaires adjoints sont désignés par Nous parmi les membres.

Article 2.- (article 2, alinéas 2 à 4,du projet)
L'un des présidents suppléants est appelé à siéger en cas d'absence ou d'empêchement du président.

Les membres adjoints prennent part aux opérations du jury sur invitation du président. Le président désigne le secrétaire adjoint chargé de remplacer le secrétaire en cas d'absence ou d'empêchement de celui-ci.

\+

\+ +

Il est plus conforme aux traditions des jurys que ce soit le président et non le secrétaire qui désigne celui des deux secrétaires adjoints qui sera chargé de remplacer le secrétaire.

\+

\+ +

.../...

Article 3.- (article 3 du projet)

Le jury est constitué de telle sorte que les récipiendaires puissent subir l'épreuve préparatoire en français ou en néerlandais.

Article 4.- (article 4 du projet)

Les présidents, membres et membres adjoints du jury ne peuvent, à peine de nullité, ni faire subir l'épreuve préparatoire à un parent ou allié jusques et y compris le quatrième degré, ou à un élève auquel ils ont donné l'enseignement sous quelque forme que ce soit, ni examiner les certificats de ceux-ci.

\+

\+ +

Il résulte des explications données par le secrétaire du jury que la règle inscrite à l'article 4 du projet du Gouvernement s'applique tant lors de l'examen des certificats que lors de l'épreuve préparatoire. Il a paru utile de le préciser.

\+

\+ +

Article 5.- (articles 5, alinéa 2, et 6, alinéa 1er, du projet)

Le Ministre convoque le jury pour la première séance fixée d'accord avec le président. Le président arrête l'ordre des travaux.

Article 6.- (article 6, alinéa 2,du projet)

Le jury tient deux sessions d'épreuves préparatoires.

CHAPITRE II - DES CERTIFICATS D'ETUDES SOUMIS AU JURY.

Section 1ère.- De la forme et du dépôt des certificats.

Article 7.- (article 18, alinéa 1er,du projet)

Les certificats doivent être rédigés sur les formules imprimées qui sont fournies par le Ministère de l'Instruction publique.

Article 8.- (article 19 du projet)

Lorsque l'élève n'a pas fait toutes ses études dans le même établissement, le certificat principal est délivré par le chef de l'établissement où l'élève a terminé ses études moyennes ou assimilées.

Les autres années d'études font l'objet de certificats complémentaires.

Le certificat principal mentionne les certificats complémentaires relatifs aux autres années d'études et, éventuellement, le certificat délivré par le jury prévu à l'article 13 bis des lois coordonnées sur les grades académiques et le programme des examens universitaires.

\+

\+ \+

Le troisième alinéa de l'article 19 du projet a été remanié pour mieux traduire les intentions du Gouvernement.

\+

\+ +

Article 9.- (article 20, alinéa 1er et 2 du projet)

Lors de leur dépôt, les certificats sont accompagnés du programme de l'enseignement suivi par les titulaires.

Le programme comprend nécessairement les indications suivantes :

1° l'horaire journalier des cours;

2° l'abrégé des matières sur lesquelles a porté chacun des cours obligatoires ou une déclaration signée par le chef d'établissement et précisant le programme suivi;

3° le nom et les titres des professeurs préposés dans chaque classe à l'enseignement de ces matières.

Article 10.- (articles 21 et 22 du projet)

Les certificats et les documents qui les accompagnent sont déposés par les chefs d'établissement, du 1er au 10 juillet, entre les mains du délégué du Ministre de l'Instruction publique, désigné à cet effet dans chaque gouvernement provincial.

.../...

Il est déposé en même temps, en double exemplaire, une liste des dépôts, dressée selon les prescriptions du Ministre de l'Instruction publique et sur une formule fournie par celui-ci.

Les gouverneurs des provinces envoient au président du jury, au plus tard le 15 juillet, les certificats, les documents les accompagnant ainsi qu'un exemplaire des listes des dépôts. L'autre exemplaire des listes est conservé dans les archives du gouvernement provincial.

Article 11.- (article 23 du projet)

Le dépôt d'un certificat effectué en dehors du délai prévu à l'article 10, par un chef d'établissement, et le dépôt du certificat effectué par le titulaire tant dans le délai qu'en dehors du délai sont soumis à l'autorisation du Ministre de l'Instruction publique, qui peut déléguer le pouvoir d'accorder cette autorisation au président du jury.

\+

\+ \+

Ainsi que l'a reconnu le fonctionnaire délégué, le système du Gouvernement , qui consistait à désigner deux autorités compétentes pour accorder les autorisations prévues ci-dessus ,était de nature à provoquer des difficultés.

\+

\+ \+

Article 12.- (article 24, alinéas 1er, 4 et 5 du projet)

Les certificats délivrés au Congo belge, au Ruanda-Urundi ou à l'étranger peuvent être soumis au jury.

Les certificats délivrés à l'étranger sont soumis à la légalisation de l'agent diplomatique ou consulaire belge territorialement compétent.

L'homologation de ces certificats est attestée sur une formule spéciale.

\+

\+ +

Il convient toutefois d'examiner les répercussions que peut avoir sur cet article un projet de décret actuellement en discussion au Conseil colonial. D'après ce projet, les certificats délivrés au Congo belge sont examinés par un jury constitué par ordonnance du Gouverneur général (article 6).

\+

\+ +

Section 2. - De l'examen des certificats.

Article 13.- (articles 25 et 20, alinéa 3, du projet)

Le jury peut, en toutes circonstances, réclamer du titulaire d'un certificat ou du chef d'établissement qui a délivré le titre, tous les renseignements et justifications qu'il estime nécessaires.

.../...

Il peut notamment exiger la production des travaux d'un ou de plusieurs élèves. Il fixe le délai dans lequel ces renseignements et justifications doivent être fournis.

\+

\+ +

Il est préférable de s'en tenir à la loi, qui charge le jury et non le président de fixer un délai pour fournir la justification nécessaire.

\+

\+ +

Article 14.- (article 26 du projet)

Chaque certificat fait l'objet d'un vote particulier du jury.

Ce vote n'est valable que si le président et la moitié au moins des membres, dont le secrétaire, sont présents, compte tenu du principe énoncé par l'article 7, alinéa 2, des lois coordonnées.

En cas de partage des voix, celle du président est prépondérante.

.../...

Article 15.- (article 27 du projet)

L'homologation est constatée par une déclaration signée par le président et le secrétaire et imprimée sur le certificat, conformément au modèle fixé par Nous.

Les certificats homologués sont transmis par les soins du président aux gouverneurs de province et, le cas échéant, au Ministre du Congo belge et du Ruanda-Urundi, qui sont chargés de les faire parvenir aux intéressés.

Dans des cas exceptionnels, le président peut donner l'autorisation de remettre le certificat directement au porteur.

Article 16.- (article 28 du projet)

En cas de refus d'un certificat, le président notifie dans la huitaine la décision du jury au titulaire. Il l'informe du délai dans lequel il peut prendre son inscription s'il désire présenter une épreuve préparatoire au cours de la seconde session.

Le président du jury avertit également le chef d'établissement qui a délivré le certificat refusé.

Article 17.- (article 29 du projet)

Les documents annexés aux certificats ainsi que les titres refusés restent déposés dans les archives du jury.

.../...

Dans des circonstances particulières, le président peut restituer aux intéressés les documents dont il estime pouvoir se dessaisir.

Les certificats belges refusés ne sont jamais restitués.

CHAPITRE III. - DES EPREUVES PREPARATOIRES ET COMPLEMENTAIRES.

Section 1ère. - Des inscriptions.

Article 18.- (article 30 du projet)

Sauf avis contraire publié au Moniteur belge, les inscriptions aux épreuves préparatoires ou complémentaires sont reçues par les délégués du Ministre de l'Instruction publique mentionnés à l'article 10 :

1° du 15 au 25 juin pour la première session;

2° du 2 au 12 septembre pour la seconde session.

Article 19.- (article 31 du projet)

Les récipiendaires ajournés à la première session et qui désirent prendre une réinscription non modifiée pour la seconde session, et ceux qui sont avisés, après expiration du délai d'inscription, du refus de leur certificat, sont dispensés de se présenter au gouvernement provincial. Ils adressent directement au Ministère de

.../...

l'Instruction publique, dans le délai prescrit par le présent arrêté ou imparti par le président du jury, leur demande d'inscription accompagnée de la preuve du versement du droit requis. Il leur en est accusé réception.

Article 20.- (article 7 du projet)

Les titulaires de certificats soumis au jury peuvent présenter à la première session les épreuves complémentaires, les épreuves qui comportent les dispenses d'interrogation ou l'épreuve sur la seconde langue.

Toutefois, le refus du certificat entraîne l'invalidation de l'épreuve, sauf dans le cas où le refus oblige le titulaire à subir l'épreuve sur la seconde langue.

\+

\+ \+

Cet article permet aux titulaires de certificats soumis au jury de se présenter aux épreuves complémentaires et aux épreuves comportant des dispenses d'interrogation avant que leur certificat ait été homologué. Mais il prévoit qu'en cas de refus du certificat, l'épreuve sera invalidée. Cette sanction paraît excessive. S'il est normal que la réussite d'une épreuve à laquelle on ne peut normalement être admis qu'à condition de posséder un certificat régulier ne puisse avoir d'effet tant que le lauréat n'est pas en possession de ce titre,

.../...

est-ce une raison suffisante pour annuler l'épreuve que le candidat a présentée et réussie anticipativement ? D'autant que le refus du certificat n'a pas de caractère définitif. Le titulaire d'un certificat refusé peut, en effet, réussir l'épreuve préparatoire et justifiera alors d'un titre régulier. Il semble inéquitable de considérer dans ce cas, comme nulle, l'épreuve réussie anticipativement.

\+

\+ \+

Article 21.- (article 32 du projet)

Les droits à payer sont versés au compte de chèques postaux du comptable des recettes du Ministère de l'Instruction publique.

Les preuves du versement sont remises, dans les quarante-huit heures, au délégué préposé aux inscriptions.

Article 22.- (article 33 du projet)

Les inscriptions aux épreuves sont dressées en deux exemplaires sur les formules fournies par le Ministère de l'Instruction publique. Le premier exemplaire est envoyé au Ministère avec les preuves du versement des droits dans les cinq jours qui suivent l'expiration des délais fixés à l'article 18. L'autre exemplaire est conservé dans les archives du gouvernement provincial.

.../...

Section 2. - Des programmes des épreuves.

1. Epreuve préparatoire prévue par l'article 10 des lois coordonnées.

Article 23.- ... (texte de l'article 34 du projet - voir toutefois version néerlandaise de l'avis) ...

2. Epreuve préparatoire prévue par l'article 10 bis des lois coordonnées.

Article 24.- ... (texte de l'article 35 du projet - voir toutefois version néerlandaise de l'avis) ...

3. Epreuve préparatoire prévue par l'article 12 des lois coordonnées.

Article 25.- ... (texte de l'article 36 du projet - voir toutefois version néerlandaise de l'avis) ...

Article 26.- ... (texte de l'article 38 du projet - voir toutefois version néerlandaise de l'avis) ...

4. Epreuve préparatoire aux examens de candidat en sciences commerciales.

.../...

Article 27.-

L'épreuve préparatoire aux examens de candidat en sciences commerciales comprend :

... texte de l'article 4 du projet L.6378 à partir de "A. Groupes des matières littéraires" - voir toutefois version néerlandaise de l'avis)...

Article 28.- (article 5 du projet L.6378)

Des dispenses d'interrogation sur certaines matières de cette épreuve peuvent être accordées par Nous, sur avis conforme du conseil de perfectionnement de l'enseignement moyen, aux récipiendaires qui sont porteurs de certificats ou diplômes belges permettant d'inférer qu'ils ont reçu avec fruit, sur ces matières, un enseignement équivalent à celui qu'ils auraient reçu par la fréquentation fructueuse d'un cycle de six années d'études moyennes, comprenant les classes de troisième, seconde et première de la section économique d'un établissement d'enseignement moyen du degré supérieur.

5. Epreuves complémentaires.

Article 29.- (article 40 du projet)

Le porteur d'un certificat d'humanités gréco-latines homologué par le jury, et le récipiendaire admis à la suite de l'épreuve préparatoire prévue par l'article 10 des lois coordonnées, et qui sont l'un et l'autre

.../...

admissibles exclusivement à l'examen de candidat en philosophie et lettres, doivent présenter une épreuve comprenant la géométrie à trois dimensions, la trigonométrie rectiligne et les éléments de la physique, s'ils aspirent à l'un des grades auxquels l'épreuve préparatoire comprenant ces matières donne accès.

Article 30.- (article 41 du projet)

Le porteur d'un certificat d'humanités latines-mathématiques homologué par le jury, ainsi que le récipiendaire qui a satisfait à l'épreuve préparatoire prévue par l'article 12 des lois coordonnées , et qui a fait choix du latin comme seconde langue, doivent,s'ils aspirent au grade de candidat en philosophie et lettres, présenter une épreuve sur la traduction du grec figurant au programme de l'épreuve préparatoire prévue par l'article 10 des lois coordonnées.

Article 31.- (article 24, alinéas 2 et 3,du projet)

Si le porteur , de nationalité belge, contraint par des circonstances exceptionnelles de résider à l'étranger, produit un certificat constatant qu'il a suivi avec fruit un cours complet d'humanités latines, le jury a le droit de subordonner l'homologation dudit certificat à la réussite d'une ou de plusieurs épreuves complémentaires prévues par la loi ou les règlements.

.../...

Le candidat admis à une épreuve complémentaire dans les conditions précitées bénéficie, en outre, de la dispense prévue à l'alinéa pénultième de l'article 12 des lois coordonnées.

\+

\+ +

Il résulte des explications données par le fonctionnaire délégué que ce texte est inspiré de dispositions transitoires figurant dans le règlement organique du 20 juin 1930 (articles 55 et 56). Il a pour objet d'assimiler certaines études moyennes latines faites à l'étranger aux études moyennes qui étaient faites avant la loi du 14 juin 1930 par les étudiants qui se présentaient aux examens de **candidat notaire**,études qui ne correspondent plus actuellement aux diverses catégories d'études moyennes visées par la loi sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires . Les bénéficiaires de cette assimilation seront admis à présenter les épreuves complémentaires prévues par les lois et règlements.

Plusieurs remarques doivent être faites à propos de ce texte. L'expression "cours complet d'humanités latines" est de nature à induire en erreur, puisque le cours est différent du cours d'humanités latines qui est visé à l'article 5 des lois coordonnées.

.../...

Il conviendrait, en outre, de préciser quelles sont les dispositions légales et réglementaires prévoyant des épreuves complémentaires, auxquelles l'article 24, alinéa 2, du projet se réfère.

\+

\+ +

Section 3. - Du déroulement et du jugement des épreuves.

Article 32.- (article 8 du projet)

Lorsqu'une épreuve comprend un examen écrit, celui-ci précède toujours l'interrogation orale.

Il a lieu simultanément pour tous les récipiendaires inscrits à l'épreuve.

Article 33.- (article 9 du projet)

Le Ministre de l'Instruction publique convoque les récipiendaires aux examens écrits.

Ceux-ci ont lieu à huis clos.

.../...

Article 34.- (article 10 du projet)

Le travail écrit ne peut porter aucune indication de nature à faire reconnaître le récipiendaire. Le papier est fourni par le jury.

Le récipiendaire convaincu de fraude est ajourné.

Article 35.- (article 11 du projet)

Le président, ou le secrétaire, assiste à l'ouverture et à la clôture des séances d'examens écrits.

Les réponses sont recueillies par le président ou par le secrétaire; elles sont immédiatement mises sous enveloppe scellée par devant les autres membres présents.

Article 36.- (article 12 du projet)

Pour ce qui concerne les épreuves préparatoires prévues par les articles 10, 10 bis et 12 des lois coordonnées, le jury délibère sur l'examen écrit présenté par une série de récipiendaires avant de procéder aux interrogations orales.

.../...

Article 37.- (article 13, alinéas 1er et 2, article 17 du projet)

Les examens oraux sont publics.

La durée maximum des interrogations pour chaque matière est déterminée par le président au début de chaque session d'épreuves préparatoires.

Le président ou le secrétaire donne la parole aux examinateurs et fait cesser les interrogations.

A la fin de chaque séance d'examens oraux, le jury délibère.

Article 38.- (article 14 du projet)

Les délibérations ont lieu à huis clos.

Le jury ne peut délibérer valablement que si le président, le secrétaire, les membres et ceux des membres adjoints qui ont procédé aux interrogations sont présents, sauf cas de force majeure dûment constaté par le président.

Le nombre des membres présents ne peut être inférieur à la moitié des membres qui ont procédé aux examens.

En cas de partage des voix, celle du président est prépondérante.

.../...

Article 39.- (articles 15 et 42 du projet L. 6320 et article 6, alinéa 3, du projet L. 6378)

Le récipiendaire qui n'a pas obtenu la moitié des points pour une matière des épreuves prévues aux articles 23, 24, 25, 29 à 31 du présent arrêté est **ajourné.**

Le récipiendaire qui n'a pas obtenu la moitié des points dans chacun des groupes A et B de l'épreuve prévue à l'article 27 du présent arrêté, les 2/5 des points dans chacun des groupes C et D de la même épreuve et la moitié des points sur l'ensemble de l'examen est ajourné.

Toutefois, si le jury estime que la déficience constatée dans un seul groupe est accidentelle, il peut, pour autant que le total des points obtenus dépasse la moitié des points, ne pas tenir compte de cette cote d'exclusion.

Les récipiendaires absents sont ajournés.

Article 40.- (article 13, alinéas 3 et 4, du projet)

Le résultat des délibérations est proclamé immédiatement en séance publique.

Aucun degré de mérite n'est ajouté à l'admission ni mentionné dans les procès-verbaux des séances ou sur les certificats délivrés par le jury.

.../...

Section 4. - Des certificats délivrés à la suite des épreuves.

Article 41.- (article 43 du projet)

Les certificats constatant la réussite d'une épreuve préparatoire sont rédigés conformément aux modèles arrêtés par le Ministre de l'Instruction publique.

Ils portent la signature du président, du secrétaire, des membres et de ceux des membres adjoints qui ont procédé aux interrogations.

Article 42.- (article 44 du projet)

L'admission à la suite d'une épreuve complémentaire est mentionnée sur le certificat dont le récipiendaire est déjà porteur.

Cette attestation est conforme au modèle fixé par le Ministre de l'Instruction publique.

Elle est signée par le président, le secrétaire, les membres du jury et ceux des membres adjoints qui ont procédé aux interrogations.

.../...

DISPOSITIONS COMPLEMENTAIRES.

Article 43.- (article 45 du projet)

Le président communique au Ministre de l'Instruction publique le résultat nominatif des épreuves et un rapport annuel sur les travaux du jury.

Article 44.- (article 46 du projet)

Le jury tient deux registres pour les procès-verbaux; l'un est réservé aux séances de vérification des certificats, l'autre aux séances d'épreuves préparatoires.

Le procès-verbal de chaque séance est signé par le président, le secrétaire, les membres et les membres adjoints présents.

Les registres des procès-verbaux tiennent lieu de registres des présences.

Article 45.- (article 47 du projet)

Un avis publié annuellement au Moniteur belge annonce les délais pour le dépôt des certificats et pour l'inscription aux épreuves préparatoires et rappelle les formalités à remplir et les droits à payer.

Les gouverneurs des provinces assurent la diffusion de cet avis.

.../...

Article 46.- (article 46 de l'arrêté du 14 juillet 1948)

Il est alloué, par journée de séance, à titre de frais de vacation : une indemnité de 100 francs au président du jury, de 90 francs aux secrétaires et de 75 francs aux membres et membres adjoints.

Article 47.- (article 47 de l'arrêté du 14 juillet 1948)

Les journées de séance sont de six heures au moins.

Si, par suite de circonstances de force majeure, cette durée ne peut être atteinte, les indemnités de vacation sont respectivement réduites à 80, 65 et 55 francs.

Si, au contraire, cette durée est dépassée, il est alloué, par heure supplémentaire, 20 francs au président, 18 francs aux secrétaires et 15 francs aux membres et membres adjoints.

Le taux des indemnités fixé au présent article ainsi qu'à l'article 46 est affecté du coefficient 2,25.

\+

\+ +

La multiplication des indemnités par le coefficient 2,25, qui a été jadis utilisé notamment pour le calcul des traitements du personnel des Ministères mais n'est plus aujourd'hui d'application, ne se justifie plus. Il conviendrait de fixer les indemnités en valeur absolue.

\+

\+ +

.../...

Article 48.-

Sont abrogés :

1° l'arrêté du Régent du 14 juillet 1948 portant le nouveau règlement du jury d'homologation des certificats d'études moyennes et d'épreuves préparatoires aux examens académiques, modifié par l'arrêté du Régent du 25 juillet 1949 et par l'arrêté royal du 12 août 1953;

2° les articles 3 à 34 de l'arrêté royal du 5 mai 1953 portant les conditions d'admission aux examens de candidat en sciences commerciales et le règlement organique du jury chargé d'agréer les certificats d'humanités modernes (section économique) et de procéder à l'épreuve préparatoire à la candidature en sciences commerciales, modifié par les arrêtés royaux des 17 janvier et 12 septembre 1955;

3° l'arrêté ministériel du 20 mai 1955 portant règlement détaillé pour le fonctionnement du jury d'agréation des certificats d'humanités modernes (section économique).

...

...

+

\+ +

Les modifications de forme apportées au projet L. 6378 ont eu pour but de faire concorder davantage les articles 1er et 2 (1 à 3 du texte proposé) avec les dispositions dont ils s'inspirent, à savoir : l'article 5 des lois coordonnées sur les grades académiques et le programme des examens universitaires.

.../...

L'article 3 du projet n'a pas été repris. Le Conseil d'Etat estime, en effet, que la place normale de cet article, qui a pour objet de fixer le point de départ de la durée des études, se trouve dans les arrêtés qui organisent les études de sciences commerciales et plus spécialement dans les dispositions de ces arrêtés qui fixent la durée des études (article 8, alinéa 2, de l'arrêté royal du 5 mai 1934, article 5 des arrêtés des 17 et 18 septembre 1934, article 10, alinéa 2, de l'arrêté royal du 9 octobre 1936).

\+

\+ \+

ARRETE ROYAL FIXANT LES CONDITIONS D'ADMISSION AUX EXAMENS DE CANDIDAT EN SCIENCES COMMERCIALES.

BAUDOUIN, Roi des Belges,
A tous, présents et à venir, SALUT.

Vu la loi du 11 septembre 1933 sur la protection des titres d'enseignement supérieur, notamment l'article 5, I, alinéa 2;

Vu la loi du 28 avril 1953 sur l'organisation de l'enseignement supérieur dans les universités de l'Etat, notamment l'article 3;

Vu les lois sur l'enseignement technique, coordonnées par l'arrêté royal du 30 avril 1957, notamment les articles 17 et 19;

.../...

Vu l'avis du Conseil d'Etat;

Sur la proposition de Notre Ministre de l'Instruction publique,

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS :

Article 1er.-

§ 1er. Nul n'est admis à l'examen pour le grade de candidat en sciences commerciales dans les écoles supérieures de sciences commerciales et économiques annexées aux universités de l'Etat, dans les instituts supérieurs de commerce créés, reconnus ou subventionnés par l'Etat, et devant le jury central institué par le Gouvernement pour la collation dudit grade :

1° s'il n'est porteur d'un certificat justifiant qu'il a suivi avec fruit un cycle de six années d'études moyennes comprenant les classes de troisième, seconde et première, d'un cours d'humanités modernes (section économique) et si ce certificat n'a été homologué par le jury prévu à l'article 7 des lois sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires, coordonnées par l'arrêté du Régent du 31 décembre 1949.

La première, la deuxième et l'ensemble des troisième et quatrième années de l'enseignement normal primaire sont assimilées respectivement à la classe de troisième, de seconde et de première d'un cours d'humanités modernes (section économique), à la condition que dans chacune de ces années d'école normale primaire soient enseignées les matières des classes citées ci-dessus.

.../...

Pour l'application de l'alinéa 1er, est assimilée à chacune des trois premières années du cycle d'études moyennes l'année d'études correspondante suivie avec fruit dans le cycle secondaire inférieur de l'école technique, à la condition que les règles de passage entre l'enseignement moyen et l'école technique, fixées conformément au deuxième alinéa de l'article 5ter, § 1er, des lois précitées, aient été observées;

2° ou s'il n'est porteur du certificat de l'épreuve préparatoire à la candidature en sciences commerciales;

3° ou s'il n'est porteur de l'un des certificats prévus à l'article 5 des lois précitées, à la condition que ce certificat soit homologué par le jury prévu à l'article 7 de ces lois;

4° ou s'il n'est porteur du certificat de l'une des épreuves préparatoires prévues aux articles 10, 10bis et 12 des mêmes lois.

§ 2. ...(Comme dans le projet du Gouvernement - voir toutefois la version néerlandaise du présent avis)...

§ 3. ... (Comme dans le projet du Gouvernement - voir toutefois la version néerlandaise du présent avis)...

§ 4. ... (Comme dans le projet du Gouvernement - voir toutefois la version néerlandaise du présent avis) ..

§ 5. Dans l'application des paragraphes 2 à 4 aux communes d'expression allemande, des dérogations justifiées par les circonstances locales peuvent être décidées par arrêté royal motivé, publié au Moniteur belge.

§ 6. Pour les étudiants qui ont poursuivi leurs études dans les conditions indiquées au dernier alinéa du paragraphe 1er, 1°, le certificat ne doit attester le respect des prescriptions des paragraphes 2 à 5 qu'en ce qui concerne la partie des études effectuées sous le régime normal de l'enseignement moyen.

§ 7. Les dispositions du paragraphe 2, B, 2°, alinéa 1er, ne sont pas applicables aux enfants des chefs des missions diplomatiques accrédités auprès du Roi ou du Gouvernement, des membres du personnel diplomatique de ces missions, des consuls de carrière étrangers accrédités en Belgique et des membres étrangers du personnel non diplomatique des ambassades et légations.

§ 8. Les étudiants qui ont suivi dans les conditions indiquées au premier alinéa du paragraphe 1er, 1°, un cycle complet de six années d'études moyennes, mais dont les certificats n'ont pas été admis par le jury parce qu'ils ont changé de seconde langue au cours desdites études, peuvent être admis aux examens de candidat en sciences commerciales, à la condition de subir devant le même jury une épreuve portant exclusivement sur la seconde langue.

§ 9. La forme du certificat visé au paragraphe 1er, 1°, est réglée par Nous.

.../...

Article 2.-

Les instituts supérieurs de commerce et le jury central visés à l'article 1er, paragraphe 1er, peuvent admettre à l'examen le porteur d'un diplôme de sortie délivré par une école technique secondaire supérieure de commerce (A6/A2) qui a subi avec succès une épreuve de maturité devant le jury constitué à cet effet par le Gouvernement.

\+

\+ +

Les articles 36 et 37 de l'arrêté royal du 1er juillet 1957 prévoient qu'à la fin des études d'enseignement technique secondaire les étudiants peuvent recevoir soit un diplôme, soit un certificat. Si le Gouvernement entend que cette disposition soit applicable aux porteurs de certificats, il serait utile de compléter l'article.

\+

\+ +

Article 3.-

Le Ministre de l'Instruction publique peut admettre à l'examen dans ces mêmes instituts et devant le jury central le porteur d'un certificat ou diplôme attestant qu'il a fait avec succès des études au moins équivalentes à celles que supposent les certificats prévus au paragraphe 1er de l'article 1er.

.../...

Dans les universités de l'Etat, le porteur d'un tel certificat ou diplôme peut être admis à l'examen par le conseil d'administration, sur avis conforme de l'école supérieure de sciences commerciales et économiques.

Le porteur d'un certificat ou diplôme obtenu à l'étranger est tenu de subir préalablement avec succès devant un jury constitué par l'école dont il désire suivre l'enseignement, une épreuve destinée à vérifier son aptitude à suivre les cours dans la langue de l'école. Le jury peut le relever de cette obligation si le certificat ou le diplôme a été obtenu dans un établissement dont la langue véhiculaire d'enseignement est la même. S'il le juge nécessaire le jury peut, en outre, lui imposer une épreuve de maturité.

DISPOSITIONS TRANSITOIRES.

Article 4.-

Les porteurs d'un certificat d'études moyennes commerciales obtenu antérieurement à l'année scolaire 1945-1946, agréé par le jury institué à cet effet par les arrêtés royaux des 24 septembre 1937 et 5 mai 1953, ou admis par le jury prévu par l'article 7 des lois coordonnées, seront admis aux examens de candidat en sciences commerciales s'ils subissent avec succès, devant ce dernier jury, un examen destiné à vérifier s'ils possèdent la maturité nécessaire pour aborder ces études.

.../...

Article 5.-

Cet examen de maturité comprend :

1° soit une relation d'un exposé oral d'ordre général fait par un membre du jury, soit une composition écrite dans la langue principale de l'enseignement reçu par le récipiendaire;

2° une interrogation orale sur quatre matières du programme de la première commerciale, choisies par le récipiendaire parmi les suivantes : la langue française, la langue néerlandaise, la langue allemande, la langue anglaise, l'algèbre financière et la géométrie, les sciences commerciales, y compris l'arithmétique commerciale et des notions d'économie politique, l'histoire, la géographie, y compris la géographi économique.

Cette interrogation porte sur deux langues, à l'exclusion de celle qui fut adoptée pour l'épreuve écrite, et sur deux autres branches.

Article 6.-

Le jury délibère, pour chaque récipiendaire, sur l'aptitude de celui-ci à suivre avec fruit les cours de la candidature en sciences commerciales.

Il répond par "oui" ou "non" à la question ainsi posée.

Dans l'affirmative, mention en est faite sur la déclaration d'agréation.

Dans la négative, il ajourne le récipiendaire à la session suivante de l'épreuve préparatoire.

.../...

Article 7.-

L'inscription et les sessions pour l'examen de maturité se font comme il est prescrit pour les épreuves préparatoires.

DISPOSITIONS FINALES.

Article 8.-

Sont abrogés :

1° l'article 10, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 9 octobre 1936 réglementant les examens devant un jury central pour la collation des grades de candidat en sciences commerciales, de licencié en sciences commerciales et financières, de licencié en sciences commerciales et consulaires, de licencié en sciences commerciales et coloniales, de licencié en sciences commerciales et maritimes, de licencié en sciences commerciales et administratives, d'ingénieur commercial;

2° les articles 1er et 2, 35 à 40 de l'arrêté royal du 5 mai 1953 portant les conditions d'admission aux examens de candidat en sciences commerciales et le règlement organique du jury chargé d'agréer les certificats d'humanités modernes (section économique) et de procéder à l'épreuve préparatoire à la candidature en sciences commerciales, modifié par les arrêtés royaux des 20 novembre 1953 et 17 janvier 1955.

.../...

Article 9.-

Le Ministre de l'Instruction publique est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Donné à ,le

PAR LE ROI :

Le Ministre de l'Instruction publique,

De kamer was samengesteld uit — La chambre était composée de

de Heren : Messieurs :	J.SUETENS,	eerste-voorzitter, premier président,	
	G.VAN BUNNEN, K.MEES,	raadsheren van State, conseillers d'Etat,	
	F.VAN GOETHEM, G.VAN HECKE,	bijzitters van de afdeling wetgeving, assesseurs de la section de législation,	
Mevrouw : Madame :	J.DE KOSTER,	adjunct-griffier, greffier adjoint,	griffier. greffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H.K.MEES.

Het verslag werd uitgebracht door de H.J.SAROT, substituut.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M.K.MEES.

Le rapport a été présenté par M.J.SAROT, substitut.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,
(get.) J.DE KOSTER.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,
(get.) J.SUETENS.